

JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS CHRISTINE STIX-HACKL

6 päivänä helmikuuta 2001¹

I Alustavat huomiot

1. Tribunal de grande instance de Grenoble on esittänyt esillä olevassa asiassa kaksi ennakkoratkaisukysymystä. Tämä kansallinen tuomioistuin haluaa tietää, onko luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston uhanalaisten lajien kansainvälisestä kaupasta tehdyn yleissopimuksen (CITES), kahden yhteisön asetuksen ja EY:n perustamissopimuksen 30 ja 36 artiklan mukaan jäsenvaltiolla oikeus säännellä tarhattujen luonnonvaraisten lajien yksilöiden kauppaa siten, että kaikki tällaisten lajien yksilöiden käyttö kaupallisiin tarkoituksiin on tämän jäsenvaltion alueella pysyvästi kielletty.

II Oikeussäännöt

A Kansainvälinen oikeus

2. Luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston uhanalaisten lajien kansainvälisestä kau-

pasta tehty yleissopimus (jäljempänä CITES-yleissopimus) on ollut avoinna allekirjoittamista varten 3.5.1973 alkaen. Tällä sopimuksella pyritään suojelemaan kansainvälistä kauppaa sääntelemällä tiettyjä uhanalaisia luonnonvaraisia eläin- ja kasvilajeja. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi sopimuksessa määrätään tietyistä rajoituksista ja valvontajärjestelmästä.

3. CITES-yleissopimuksessa on useita liitteitä. Liitteen I määräyksiä sovelletaan kaikkiin lajeihin, joita uhkaa sukupuuttoon kuoleminen, eli niihin sovellettava järjestelmä on rajoituksiltaan ankarin. Liitteen II määräyksiä sovelletaan lajeihin, jotka saattavat tulla uhanalaisiksi, ellei niiden kauppaa rajoiteta erittäin voimakkaasti, sekä sellaisiin muihin lajeihin, joiden suojele edellyttää ankaria rajoituksia.

4. CITES-yleissopimuksen VII artiklan 4 kohdan mukaan liitteessä I tarkoitettuun lajiin kuuluvat, kaupallisiin tarkoituksiin tarhatut (vankeudessa syntyneet ja kasvatetut) eläimet katsotaan liitteessä II tarkoitetuiksi lajeiksi. Sopimuksen XIV artiklan 1 kohdan mukaan yleissopimuksen määräykset eivät vaikuta sopimuksen osapuolten oikeuteen hyväksyä tiukempia sisäisiä

¹ — Alkuperäinen kieli: saksa.

toimenpiteitä liitteeseen I, II ja III kuuluvien lajien yksilöiden kaupan, haltuunoton, keräämisen, hallussapidon tai kuljetuksen rajoittamiseksi ja/tai kieltämiseksi.

loitä ei saa esittää julkisesti kaupallisessa tarkoituksessa, myydä, pitää myyntiä varten, tarjota tai kuljettaa myytäväksi, lukuun ottamatta jäsenvaltioille mahdollisesti seuraavista syistä myönnettäviä poikkeuksia, ottaen huomioon yleissopimuksen tavoitteet ja luonnonvaraisten lintujen suojelusta 2 päivänä huhtikuuta 1979 annetun neuvoston direktiivin 79/409/ETY [säännökset]:

B Yhteisön oikeus

Asetus (ETY) N:o 3626/82

— — ”

5. Luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston uhanalaisten lajien kansainvälistä kauppaa koskevan yleissopimuksen soveltamisesta yhteisössä 3 päivänä joulukuuta 1982 annetulla neuvoston asetuksella (ETY) N:o 3626/82², jota sovellettiin 31.5.1997 asti, pyrittiin turvaamaan se, että yleissopimuksen täytäntöönpanemiseksi toteutettavia kauppapoliittisia instrumentteja sovellettaisiin yhdenmukaisesti yhteisössä.

7. Asetuksen 15 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Sellaisten lajien osalta, joihin sovelletaan tätä asetusta, jäsenvaltiot voivat jatkaa tai toteuttaa tiukempia toimenpiteitä, perustamissopimuksen ja erityisesti sen 36 artiklan mukaisesti, yhden tai useamman seuraavan seikan perusteella:

6. Asetuksen 6 artiklassa säädetään periaatteellisista kielloista seuraavasti:

a) elävien yksilöiden elinolosuhteiden parantaminen vastaanottajamaissa;

”1. Edellä 2 artiklan a kohdassa ja 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja yksi-

b) kotimaisten lajien suojelu;

2 — EYVL L 384, s. 1.

c) lajin tai lajin kannan suojelu alkupe-
rämaassa.

yksilöihin sovellettavien määräysten mukaisesti. Asetuksen liite A vastaa CITES-yleissopimuksen liitettä I ja sen liite B tämän yleissopimuksen liitettä II.

— — ”

8. Asetuksen (ETY) N:o 3626/82 liitteen A on otettu CITES-yleissopimus ja tämän yleissopimuksen liitteet I ja II.

11. Asetuksen 8 artiklassa ovat kaupallisen toiminnan valvontaa koskevat säännökset:

Asetus (EY) N:o 338/97

”1. Liitteessä A lueteltujen lajien yksilöiden ostaminen, tarjoaminen ostettavaksi, hankkiminen kaupallisiin tarkoituksiin, kaupallisessa tarkoituksessa näytteille asettaminen, käyttö hyötymistarkoituksessa ja myynti, hallussapito myyntiä varten, myytäväksi tarjoaminen tai myymistä varten kuljettaminen on kielletty.

9. Luonnonvaraisten eläinten ja kasvien suojelusta niiden kauppaa sääntelemällä 9 päivänä joulukuuta 1996 annetulla neuvoston asetuksella (ETY) N:o 338/97³ korvattiin asetus (ETY) N:o 3626/82 ja se tuli voimaan 1.7.1997. Ensin mainittu asetus annettiin luonnonvaraisten eläinten ja kasvien suojelun parantamiseksi ottaen huomioon asetuksen antamisen jälkeen hankittu tieteellinen tieto ja kaupan nykyinen rakenne.

— —

10. Tämän asetuksen 7 artiklan mukaan, lukuun ottamatta tapauksia, joissa sovelletaan 8 artiklaa, liitteessä A lueteltujen lajien vankeudessa syntyneitä ja kasvatettuja tai keinotekoisesti lisättyjä yksilöitä on kohdeltava liitteessä B lueteltujen lajien

3. Luonnonvaraisten eläinten ja kasvien suojelua koskevan yhteisön muun lainsäädännön vaatimusten mukaisesti, ja jos sen jäsenvaltion hallintoviranomaiselta, jossa yksilöt ovat, saadaan tätä tarkoitusta varten myönnettävä todistus, edellä 1 kohdassa säädetyistä kielloista voidaan poiketa tapauskohtaisesti, jos yksilöt:

3 — EYVL L 61, s. 1.

— —

d) ovat eläinlajin vankeudessa syntyneitä ja kasvatettuja yksilöitä tai keinotekoisesti lisättyjä kasvilajin yksilöitä tai tällaisen yksilön osia tai sen johdannaisia

tällaisten asiakirjojen käyttöön sovellettavien edellytysten ja arviointiperusteiden yksityiskohdat. Vankeudessa syntyneisiin ja kasvatettuihin tai keinotekoisesti lisättyihin yksilöihin sovelletaan siis erityisiä sääntöjä.

tai

13. Asetuksen 32 artiklassa säädetään seuraavista poikkeuksista:

5. Edellä 1 kohdassa tarkoitettuja kieltoja sovelletaan myös liitteessä B lueteltuihin yksilöihin, paitsi jos asianomaisen jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen hyväksymällä tavalla voidaan osoittaa, että yksilöt on hankittu ja, jos ne eivät ole yhteisöstä peräisin, että ne on tuotu sinne noudattaen voimassa olevaa luonnonvaraisten eläinten ja kasvien säilymistä koskevaa lainsäädäntöä.”

Asetus (EY) N:o 939/97

12. Luonnonvaraisten eläinten ja kasvien suojelemisesta niiden kauppaa sääntelemällä annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 338/97 soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä 26 päivänä toukokuuta 1997 annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 939/97⁴ vahvistetaan lupa- ja todistushakemuksiin sekä lupien myöntämiseen, niiden voimassaoloon ja

”Neuvoston asetuksen (EY) N:o 338/97 8 artiklan 1 kohdan kieltoja ja sen 8 artiklan 3 kohdan säännöstä, jonka mukaan kielloista voidaan poiketa tapauskohtaisesti myöntämällä todistus, ei sovelleta:

a) liitteessä 8 lueteltujen vankeudessa syntyneiden ja kasvaneiden eläinlajien eläviin yksilöihin tai niiden risteymiin edellyttäen, että huomautuksella varustettujen lajien yksilöt on merkitty 36 artiklan 1 kohdan mukaisesti,

b) vankeudessa syntyneiden ja kasvaneiden eläinten eläviin yksilöihin, jotka on merkitty 36 artiklan 1 kohdan mukaisesti ja joihin on liitetty 20 artiklan 3 kohdan d alakohdassa tarkoitettu todistus, jonka jäsenvaltion toimivaltaisen hallintoviranomainen on myöntänyt kasvattajalle.

4 — EYVL L 40, s. 9.

— — ”

2. — —

C Kansallinen oikeus

3. hävittää, muuttaa tai pilata näiden eläin- ja kasvilajien elinympäristöä;

14. Ranskassa eläinten ja kasvien suojelua koskevien code ruralin säännösten nojalla on mahdollista toteuttaa ankarampia suojelutoimia kuin ne, joista säädetään kansainvälisissä ja yhteisön oikeussäännöissä. Code ruralia sovelletaan myös esillä olevassa asiassa kyseessä oleviin ara-lajeihin.

— —

15. Code ruralin L.211-1 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Siinä tapauksessa, että luonnonvaraisten eläinlajien tai sellaisten kasvilajien, joita ei viljellä, rauhoittaminen perustuu erityisiin tieteellisiin syihin tai tarpeeseen säilyttää biologinen luonnonperintö, on kiellettyä:

Tämän pykälän 1 ja 2 momentin perusteella määrättäviä, kyseisten lajien yksilöitä koskevia kieltoja ei sovelleta niihin yksilöihin, joita pidetään laillisesti sen lajin yksilöitä koskevan kiellon tullessa voimaan, johon ne kuuluvat.”

16. Code ruralin L.211-2 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Conseil d’État’n antamalla asetuksella säädetään edellytyksistä, joiden mukaan vahvistetaan:

1. hävittää tai siirtää lintujen munia tai pesiä, silpoa, hävittää, vangita tai siirtää, tahallisesti häiritä näiden lajien kuolleita tai eläviä yksilöitä, sekä kuljettaa, kaupustella, käyttää, pitää kiinni, tarjota myytäväksi, myydä tai ostaa niitä;

1. Tyhjentävä luettelo niistä luonnonvaraisista eläin- ja kasvilajeista, jotka on rauhoitettu.

2. Niiden pysyvien tai väliaikaisten kieltojen kesto, jotka on annettu luonnollisten kantojen tai niiden elinympäristöjen uusiutumisen turvaamiseksi sekä eläinlajien suojelemiseksi sellaisten jaksojen ajan tai sellaisten olosuhteiden vallitessa, jolloin lajit ovat erityisen haavoittuvia.

3. Se osa valtion aluetta, valtion merialue ja aluevedet mukaan lukien, joilla kieltoja sovelletaan.

4. Luvat, jotka voidaan myöntää eläinten kiinniottamiseen ja siirtämiseen tieteellisiä tarkoituksia varten.

5. Äänen tai kuvan saamisen kannalta välttämätöntä eläinten etsimistä, seuraamista ja lähestymistä koskevat säännöt ja erityisesti eläinten valokuvausta koskevat säännöt, sekä alueet, joilla tätä sääntelyä sovelletaan sekä lajit, joita nämä säännöt koskevat tällaisten alueiden ulkopuolella.

6. Säännöt, joita niiden laitosten on noudatettava, joilla on lupa pitää tai kasvattaa L.211-2 §:n 1 ja 2 momentissa mainittujen eläinlajien yksilöitä muualla kuin niiden luonnollisessa elinympäristössä näiden lajien suojelemiseksi tai lisäämiseksi.

7. Luettelo L.211-1 §:n 4 momentissa mainituista suojelukohdeista, suojelutoimenpiteet, joilla kohteiden pilaaminen estetään, ja poikkeusluvat fossiilien siirtämiseksi tutkimus- tai opetustarkoituksiin.”

17. Code ruralissa on useita soveltamissääntöjä. Sen R.211-1 §:ssä säädetään L. 211-2 §:ssä tarkoitetun, niitä luonnonvaraisia eläimiä koskevan luettelon laatimistoimivallasta, joihin kohdistuvat L. 211-1 §:ssä määritellyt kiellot. Sen R.211-3 § koskee L.211-1 §:n mukaan sovellettavia kieltoja, niiden kestoa, alueellista soveltamisalaa sekä vuodenaikoja, jolloin niitä on sovellettava. Sen R.211-5 §:n mukaan luonnonvaraisina eläiminä pidetään eläimiä, joita ihminen ei ole muunnellut valinnalla.

18. Ympäristöministeriö ja maatalousministeriö tekivät 15.5.1986 yhteisen päätöksen⁵, jossa kielletään luonnonvaraisina esiintyvien lajien yksilöiden, mukaan lukien asiassa kyseessä olevat ara-lajit, kuljettaminen, kaupustelu, käyttö, myytäväksi tarjoaminen, myyminen ja ostaminen pysyvästi koko valtion alueella.

19. Kansalliset säännökset, joissa säädetään yhteisön asetusten rikkomisesta mää-

5 — JORF, 25.6.1986, s. 7884.

rättävistä seuraamuksista, ovat kyseessä olevan ajanjakson osalta, 1.3.1993 tehdyssä päätöksessä. Tämän päätöksen 3 §:ssä säädetään siitä, että CITES-yleis-sopimuksen liitteessä I tarkoitettujen lajien yksilöiden hallussapito ja kuljetus myyntiä varten, myytäväksi tarjoaminen, ostaminen, tai muu käyttö kaupallisiin tarkoituksiin edellyttää luonnonsuojelusta vastaavan ministeriön lupaa. Päätöksen 4 §:ssä, jota sovelletaan liitteessä II tarkoitettujen lajien yksilöihin, säädetään tätä lupaa vastaavasta prefektin luvasta. Kummassakaan tapauksessa tällaista lupaa ei pidetä välttämättömänä, jos asiassa on esitetty määrätty todisteet. Tätä poikkeusta ei kuitenkaan sovelleta code ruralin L.211-1 §:ssä kiellettyyn toimintaan.

III Tosiseikat

20. Pääasian vastaajalla, Xavier Tridonilla on kansallisen tuomioistuimen toimittamien tietojen mukaan papukaijojen munien keinohaudontalaitos Champagnier'ssä (Isère). Hän oli tehnyt 1.10.1993 hakemuksen saadakseen Code ruralin L.213-2 §:ssä tarkoitetun luvan luonnonvaraisten eläinten pitämiseen ja saman lain L.213-3 §:ssä tarkoitetun luvan papukaijalintujen kasvattamiseen tarkoitetun laitoksen perustamiseen.

21. Tridonille myönnettiin 16.3.1995 ympäristöministeriön päätöksellä kelpoisuustodistus papukaijalintujen kasvattami-

seen ara-, kakadu- ja vahanokka-lajeja lukuunottamatta.

22. Préfet de l'Isère 11.10.1996 tekemällä päätöksellä nro 96-6815 Tridonille annettiin lupa perustaa laitos luonnonvaraisten eläinten kasvattamiseen (papukaijalintujen kasvattamista varten ara-, kakadu- ja vahanokka-lajeja lukuunottamatta). Luvan perusteella laitosta ei saanut avata yleisölle.

23. Hänelle myönnettiin sisällöltään laajempi toinen lupa papukaijalintujen (ilman lajirajoituksia) ja vahanokka-lajin yksilöiden pitämiseen 16.10.1995 tehdyllä ympäristöministeriön päätöksellä.

IV Pääasian oikeudenkäynti ja ennakkoratkaisukysymykset

24. Tridonista tehdyn rikosilmoituksen johdosta suoritettiin tutkinta, jossa todettiin, että Tridon oli marraskuusta 1995 marraskuuhun 1997 luovuttanut vastiketta vastaan tiettyjä ara-lajin yksilöitä. Nämä yksilöt kuuluivat 15.5.1986 tehdyn ministeriön päätöksen soveltamisalaan ja ne olivat vankeudessa syntyneitä ja kasvatettuja.

25. Rikosoikeudenkäynnissä Tridonia syytettiin useista eri rikkomuksista, erityisesti rauhoitettujen eläinten myynnistä.

26. Pääasian syytetty väitti, että 15.5.1986 annettu ministeriön päätös ei ole yhteisön säännösten eikä CITES-yleissopimuksen määräysten mukainen.

27. Tribunal de grande instance de Grenoble on esittänyt yhteisöjen tuomioistuinten seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

2) Onko luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston uhanalaisten lajien kansainvälistä kauppaa koskevan yleissopimuksen (CITES) määräyksiä ja erityisesti sen VII ja XIV artiklaa, 3.12.1982 annetun asetuksen (ETY) N:o 3626/82 6 ja 15 artiklaa ja EY:n perustamissopimuksen 30 ja 36 artiklaa tulkittava siten, että jäsenvaltio voi, kun kyse on ajanjaksosta 1.6.1997 alkaen, pitää voimassa tai antaa sellaisia kansallisia säännöksiä, joissa jäsenvaltion alueella kielletään milloinkaan ja millään tavoin käyttämästä kaupallisiin tarkoituksiin vankeudessa syntyneitä ja kasvatettuja luonnonvaraisen lajien yksilöitä, joita esiintyy luonnossa jossakin osassa valtion aluetta tai sen koko alueella?"

V Alustavat huomiot

"1) Onko luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston uhanalaisten lajien kansainvälistä kauppaa koskevan yleissopimuksen (CITES) määräyksiä ja erityisesti sen VII ja XIV artiklaa, 3.12.1982 annetun asetuksen (ETY) N:o 3626/82 6 ja 15 artiklaa ja EY:n perustamissopimuksen 30 ja 36 artiklaa tulkittava siten, että jäsenvaltio on voinut, kun kyse on ajanjaksosta ennen 1.6.1997, pitää voimassa tai antaa sellaisia kansallisia säännöksiä, joissa jäsenvaltion alueella kielletään milloinkaan ja millään tavoin käyttämästä kaupallisiin tarkoituksiin vankeudessa syntyneitä ja kasvatettuja luonnonvaraisen lajien yksilöitä, joita esiintyy luonnossa jossakin osassa valtion aluetta tai sen koko alueella?

28. Koska CITES-yleissopimuksen osapuolena ei ole ollut yksikään eri talousyhteisöistä eikä mikään niistä ole allekirjoittanut sitä, sopimusta ei voida pitää EY:n perustamissopimuksen 177 artiklassa (josta on tullut EY 234 artikla) tarkoitettuna yhteisön toimenä. Yhteisöjen tuomioistuinta voidaan kuitenkin pitää toimivaltaisena, koska tällä yleissopimuksella on merkitystä siihen liittyvien yhteisön säännösten tulkinnan kannalta. Se, että CITES-yleissopimuksessa ei ole määräyksiä tiettyjen eläin- ja kasvilajien yksilöiden kaupasta tietyn sopimusvaltion alueella, ei komission mukaan vaikuta tähän, koska yhteisön

säännöksillä tuetaan CITES-yleis-sopimuksen tavoitteiden toteuttamista.

tuneet yhdessä jäsenvaltiossa, kansallisella toimenpiteellä voi olla vaikutuksia jäsen-valtioiden väliseen kauppaan.⁸

29. Ennakkoratkaisukysymyksessä mainittujen EY:n perustamissopimuksen määräysten osalta on selvítettävä, liittyykö esillä oleva asia riittävällä tavalla yhteisön oikeuteen.

32. Code ruralin asian kannalta merkitykselliset säännökset eivät myöskään koske ainoastaan valtion alueella syntyneitä ja kasvatettuja lintuja.⁹

30. Kansallisen tuomioistuimen kysymykset koskevat tiettyjen perustamissopimuksen määräysten tulkintaa, mutta ensisijaisesti niiden kohteena on asetusten tulkinta. Seuraavassa esitetty arviointi liittyy kuitenkin ainoastaan kysymysten niihin osiin, jotka koskevat perustamissopimusta.⁶

33. Yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan kansallisen sääntelyn on noudatettava perustamissopimuksen määräyksiä, vaikka sitä ei käytännössä sovellettaisikaan maahan tuotuihin tavaroihin, koska sääntely voi rajoittaa yhteisön sisäistä kauppaa suoraan tai välillisesti, tosiasiallisesti tai mahdollisesti.¹⁰

31. Tosiseikkojen osalta mainittakoon, että Tridon ja ara-lajin yksilön hankkinut ostaja ovat kumpikin sijoittautuneet samaan jäsenvaltioon, eli toisin sanoen kaikki heidän henkilöönsä liittyvät tekijät kuuluvat yhteen ja samaan jäsenvaltioon⁷. Esillä olevassa asiassa kyseessä olevat tavarat ovat myös peräisin tästä jäsenvaltiosta. Näin on siis kysymys jäsenvaltion sisäisistä tosiseikoista. Kuitenkin myös silloin, kun kansallisen tuomioistuimen käsiteltävänä olevan asian kaikki tosiseikat ovat taph-

34. Yleisesti ei voida sulkea pois sitä mahdollisuutta, että riita-asian kohteena olevia lintuja tuodaan Ranskaan jostakin toisesta jäsenvaltiosta, jolloin ne kuuluisivat Ranskan lainsäädännön soveltamisalaan.¹¹

35. EY:n perustamissopimuksen 177 artiklassa (josta on tullut EY 234 artikla) tarkoitettu menettely on ”yhteisöjen tuo-

6 — Tällaisen erittelevän lähestymistavan osalta ks. asia 298/87, Smanor, tuomio 14.7.1988 (Kok. 1988, s. 4489), yhdistetyt asiat C-54/88, C-91/88 ja C-14/89, Nino ym., tuomio 3.10.1990 (Kok. 1990, s. I-3537) ja yhdistetyt asiat C-64/96 ja C-65/96, Uecker ja Jacquet, tuomio 5.6.1997 (kok. 1997, s. I-3171), joissa oli kysymys perustamissopimuksen määräysten tulkinnan lisäksi johdetun oikeuden säännösten tulkinnasta.

7 — Ks. julkisasiamies La Pergolan ratkaisuehdotus asiassa C-254/98, TK-heimdienst (tuomio, 13.1.2000, Kok. 2000, s. I-151, 8 kohta).

8 — Yhdistetyt asiat C-321/94, C-322/94, C-323/94 ja C-324/94, Pistre ym., tuomio 7.5.1997 (Kok. 1997, s. I-2343, 44 ja 45 kohta).

9 — Esillä oleva asia on siis perustavalla tavalla erilainen kuin tilanne, jossa kansallista säännöstä sovelletaan nimenomaisesti ainoastaan kansallisen tuotannon tuotteisiin (asia 98/86, Ministère public v. Mathot, tuomio 18.2.1987, Kok. 1987, s. 809).

10 — Asia C-18/96, komissio v. Ranska, tuomio 22.10.1998 (Kok. 1998, s. I-6179, 17 kohta).

11 — Asia 298/87, Smanor, tuomio 14.7.1988 (Kok. 1988, s. 4489, 8 kohta).

mioistuimen ja kansallisten tuomioistuinten yhteistyön väline, jonka avulla yhteisöjen tuomioistuin saattaa kansallisen tuomioistuimen tietoon ne yhteisön oikeuden tulkintaa koskevat seikat, joita ne tarvitsevat käsittelemänsä asian ratkaisemiseksi".¹²

36. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan yksinomaan kansallisen tuomioistuimen, jossa asia on vireillä ja joka vastaa annettavasta ratkaisusta, tehtävänä on kunkin asian erityispiirteiden perusteella harkita, onko ennakkoratkaisu tarpeen asian ratkaisemiseksi ja onko sen yhteisöjen tuomioistuimelle esittämällä kysymyksillä merkitystä asian kannalta. Jos esitetyt kysymykset koskevat yhteisön oikeuden tulkintaa, yhteisöjen tuomioistuimen on siten yleensä ratkaistava ne.¹³

37. Esillä olevassa asiassa ei ole ilmeistä se, ettei EY:n perustamissopimuksen 30 ja 36 artiklan (joista on muutoksen jälkeen tullut EY 28 ja 30 artikla) tulkinta millään tavoin liittyisi pääasian kohteeseen.¹⁴ Ei ole myöskään millään tavoin ilmeistä, ettei niiden tulkinta olisi tarpeellista kansalliselle tuomioistuimelle.¹⁵

38. Tämän vuoksi ennakkoratkaisukysymyksiä on tarkasteltava myös EY:n perustamissopimuksen 30 ja 36 artiklan kannalta (joista on muutoksen jälkeen tulleet EY 28 ja 30 artikla).

VI Ensimmäinen ennakkoratkaisukysymys

39. Kumpaankin kysymykseen on annettava kysymyksessä olevan eläinlajin osalta erillinen vastaus, koska vastaukset on perustettava CITES-yleissopimuksessa käytettyyn luokitteluun, joiden mukaan asetuksen liitteet on laadittu. CITES-yleissopimuksen liite I, joka on otettu asetukseen (ETY) N:o 3626/82 vastaa asetuksen (EY) N:o 338/97 liitettä A. CITES-yleissopimuksen liite II, joka on otettu asetukseen (ETY) N:o 3626/82, vastaa asetuksen (EY) N:o 338/97 liitettä B.

40. Ennakkoratkaisukysymyksissä ei kysytä sitä, mihin liitteeseen pääasiassa kyseessä olevat linnut kuuluvat, vaan ne koskevat asetusten konkreettista soveltamista, mihin kansallinen tuomioistuin on toimivaltainen.

41. Ensimmäinen kysymys koskee johdetun yhteisön oikeuden osalta ennen 1.6.1997 voimassa ollutta sääntelyä, eli asetusta (ETY) N:o 3626/82.

12 — Edellä alaviitteessä 7 mainittu asia TK-Heimdienst, tuomio 13.1.2000, 12 kohta.

13 — Edellä alaviitteessä 7 mainittu asia TK-Heimdienst, tuomion 13 kohta; ks. myös asia C-415/93, Bosman, tuomio 15.12.1995 (Kok. 1995, s. I-4921, 59 kohta).

14 — Asia C-281/98, Angonese, tuomio 6.6.2000 (Kok. 2000, s. I-4139, 18 kohta).

15 — Asia C-448/98, Guimont, tuomio 5.12.2000 (Kok. 2000, s. I-10663, 23 kohta).

A Liitteessä I tarkoitettut lajit

42. Ranskan hallitus, komissio ja virallinen syyttäjä ovat perustellusti esittäneet, että asetuksessa (ETY) N:o 3626/82 säädetään nimenomaisesti CITES-yleissopimuksen liitteessä I tarkoitettuja lajeja koskevista kielloista. Näissä säännöksissä säädetään poikkeusmahdollisuudesta vankeudessa kasvatettujen lajien osalta, mutta tämä on mahdollisuus, joka on annettu jäsenvaltioille. Elleivät ne käytä sitä, kieltoa on sovellettava.

B Liitteessä II tarkoitettut lajit

43. Virallisen syyttäjän mukaan asetuksella (ETY) N:o 3626/82 pyritään yhdenmukaistamaan ja vahvistamaan tiettyjen eläin- ja kasvilajien suojelua. Tämän vuoksi asetuksilla on annettu jäsenvaltioille mahdollisuus päättää asetuksen säännöksiä tehokkaammista toimista. Tämä valta on virallisen syyttäjän mukaan ensisijainen suhteessa poikkeuksiin, joilla kevennetään vankeudessa syntyneitä ja kasvatettuja yksilöitä koskevia rajoituksia. Lisäksi virallinen syyttäjä katsoo, etteivät EY:n perustamissopimuksen 30 ja 36 artikla (joista on muutettuna tullut EY 28 ja 30 artikla) estä antamasta kansallisia sääntöjä, joissa kielletään vankeudessa syntyneiden ja kasvatettujen yksilöiden kauppa, jos kieltoja voidaan pitää perusteltuina ympäristönsuojeluun liittyvien syiden vuoksi. Vaihdamman helpottaminen johtaisi virallisen syyttäjän mukaan väärinkäytösten kasvuun, sillä hänen mukaansa näitä lajeja koskevia toimia on erittäin vaikea valvoa.

44. Useat asianosaiset ovat tässä yhteydessä viitanneet asiassa Vergy¹⁶ annettuun yhteisöjen tuomioistuimen tuomioon. Ranskan hallitus ja virallinen syyttäjä katsovat, että sillä ei ole merkitystä esillä olevassa asiassa sen vuoksi, että tuomio koski luonnonvaraisen lintujen suojelusta 2 päivänä huhtikuuta 1979 annettua neuvoston direktiiviä 79/409/ETY.¹⁷ Niiden mukaan tämän direktiivin soveltamisalaan kuuluvat ainoastaan luonnonvaraisina elävät lajit, eivätkä asiassa kyseessä olevat vankeudessa syntyneet ja kasvatetut yksilöt. Tridon ja komissio ovat myös painottaneet sitä, että asiassa Vergy annetussa tuomiossa käsiteltyä direktiiviä sovelletaan ainoastaan luonnonvaraisiin lajeihin.

45. Ranskan hallitus on lisäksi esittänyt, että eräs Tridonin tarhaamista lajeista on ollut suojelun kohteena jo vuosia, eikä kyseessä ollut, kuten asiassa Vergy, lajista, jota oli jo kauan aikaa myyty.

46. Asiassa Vergy annetussa tuomiossa oli kyse sellaisen lajin yksilöstä, jota ei ole suojeltu, ja edellä mainittu direktiivi koskee ainoastaan luonnonvaraisina eläviä lintuja. Tästä tuomiosta poiketen nyt esillä olevassa asiassa on kyse asetuksista, joita sovelletaan nimenomaisesti suojeltujen lajien vankeudessa syntyneisiin ja kasvatettuihin yksilöihin.

16 — Asia C-149/94, Vergy, tuomio 8.2.1996 (Kok. 1996, s. I-299).

17 — EYVL L 103, s. 1.

Näin ollen esillä olevassa asiassa ei ole tarpeen käsitellä tämän enempää asiassa Vergy annettua tuomiota.

47. Tridon katsoo, että kansallisilla säännöksillä asetettu täydellinen kaupan ja kuljetuksen kieltäminen on tavaroiden vapaan liikkuvuuden vastainen. Vankeudessa syntyneiden ja kasvatettujen yksilöiden hoito-olosuhteiden osalta Tridon viittaa komission asetuksen (EY) N:o 939/97 yksityiskohtaisiin säännöksiin ja erityisesti sen 24, 34 ja 36 artiklaan.

48. Sen Tridonin väitteen osalta, joka perustuu komission asetuksen (EY) N:o 939/97 toimintamekanismiin, on huomattava, että tämä asetus tuli voimaan vasta 1.6.1997, eli vasta asetuksen (ETY) N:o 3632/82 ajallisen soveltamisalan päätyttyä.

49. Monet asianosaiset ovat perustellusti vedonneet asetuksen (ETY) N:o 3626/82 15 artiklaan. Tässä säännöksessä jäsenvaltioille annetaan nimenomaisesti lupa pitää voimassa tai toteuttaa tiukempia suojelutoimenpiteitä. Niiden on kuitenkin oltava tiettyjen asetuksessa tyhjentävästi lueteltujen edellytysten mukaisia. Lisäksi tässä säännöksessä jäsenvaltiot veloitetaan nimenomaisesti toimimaan perustamissopimuksen ja erityisesti sen 36 artiklan mukaisesti. Jäsenvaltioiden on myös välittömästi ilmoitettava komissiolle tällaisista toimenpiteistä.

50. Aluksi on selvitettävä, ovatko Ranskan lainsäädännön tavoitteet samat kuin asetuksen (ETY) N:o 3626/82 15 artiklassa mainitut tavoitteet tai ainakin jokin niistä, kuten elävien yksilöiden elinolosuhteiden parantaminen tai kotimaisten lajien suojelu tai lajien suojelu alkuperämaassa. Code ruralin ja ministeriön päätösten keskeinen sisältö ja niiden normatiiviset tavoitteet riittävät yksin osoittamaan sen, että tällä sääntelyllä pyritään 15 artiklassa mainittuihin tavoitteisiin.

51. Se, onko Ranskassa voimassa oleva sääntely perustamissopimuksen mukaista, edellyttää, että sitä tarkastellaan EY:n perustamissopimuksen 30 ja 36 artiklan (joista on muutettuna tullut EY 28 ja 30 artikla) kannalta. Sääntelyn on tältä osin täytettävä kaksi edellytystä: toimenpiteet on pitänyt toteuttaa perustellusta syystä ja niiden on oltava oikeasuhtaisia.

52. Aluksi on painotettava sitä, että EY:n perustamissopimuksen 36 artiklan nojalla (josta on muutettuna tullut EY 30 artikla) jäsenvaltiot voivat toteuttaa tai pitää voimassa toimenpiteitä silloin kun ne perustuvat johonkin niistä syistä, jotka on tyhjentävästi lueteltu. Näihin syihin kuuluu myös esillä olevassa asiassa kyseessä olevien tavoitteiden toteuttaminen, eli eläinten terveyden ja elämän suojelu.¹⁸ Ei siis ole tarpeen vedota ympäristönsuojeluun, joka muutenkin voitaisiin ottaa huomioon ainoastaan EY:n perustamissopimuksen 30 artiklan (josta on muutettuna tullut EY 28 artikla) yhteydessä.

18 — Suojelutavoitteiden osalta ks. asia C-67/97, Bluhme, tuomio 3.12.1998 (Kok. 198, s. I-8033, 37 kohta) sekä asia C-131/93, komissio v. Saksa, tuomio 13.7.1994 (Kok. 1994, s. I-3303, 17 kohta).

53. Ranskan tasavallan toteuttamien toimenpiteiden hyväksyminen edellyttää kuitenkin, että ne ovat oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään ja että tätä päämäärää ei ole mahdollista saavuttaa yhteisön sisäistä kauppaa vähemmän rajoittavilla toimenpiteillä¹⁹ ja että niistä kaupalle mahdollisesti aiheutuvista rajoituksista huolimatta ne ovat kuitenkin tehokkaampia kuin vähemmän rajoittavat toimet.²⁰

Toimenpiteiden oikeasuhtaisuuden arvioimiseksi on siis selvitettävä, onko Ranskassa voimassa oleva sääntely asianmukaista, tarpeellista ja soveltuva sille asetettujen päämäärien saavuttamiseen.

54. Ennakkoratkaisukysymys koskee rajoituksiltaan kaikkein ankarinta järjestelmää, eli sitä, jossa kaikki kaupallinen käyttö on kiellettyä ilman alueellisia tai ajallisia rajoituksia.

55. On selvää, että tällainen täydellinen kiello on omiaan tukemaan eläinten terveyden ja elämän suojelua koskevan päämäärän saavuttamista.

56. Toimenpiteen tarpeellisuuden osalta Ranskan hallitus esittää seuraavat väitteet. Vankeudessa elävien eläinten liittäminen suojelujärjestelmään on välttämätöntä, koska eläinten kasvattamisella kaupallisiin tarkoituksiin voi olla erittäin vakavia kielteisiä vaikutuksia kyseisen lajin suojelulle. Lajin yksilöiden tarhauksen salliminen tekisi mahdolliseksi "varsinaisten" markkinoiden luomisen näiden lajien yksilöiden myynnille. Koska niistä maksettavat hinnat ovat korkeita, houkutus viedä yksilöt pois luonnollisesta ympäristöstään olisi suuri, koska niitä on vaikea kasvattaa vankeudessa. Ranskan hallitus toteaa lisäksi, että vankeudessa kasvatettujen yksilöiden geeniperimä on yksipuolisempi. Sen mukaan on siis olemassa geneettisten epämuodostumien syntymisen vaara. Geneettinen yhdenmukaisuus on sen mukaan erityisen haitallista paikalliselle eläinkunnalle, jos tarhatut yksilöt joutuvat luonnolliseen ympäristöön. Keinohaudonta ei sellaisenaan ole geeniperimään liittyvien ongelmien kannalta tehokas ratkaisu. Lisäksi sen mukaan on olemassa vaara lajin alkupe räisen kannan ja tarhatun kannan välisestä kilpailusta luonnossa. Lajien monimuotoisuus joutuu näin uhanalaiseksi. Koska CITES-yleissopimuksella suojeltujen yksilöiden hankkimismahdollisuudet ovat hyvin rajoitettuja, suoraan luonnosta saatavien yksilöiden kysyntä on kasvanut.

Ranskan hallitus painottaa vielä sitä, että tehokas valvonta on mahdotonta ja että lakia voidaan kiertää monilla eri tavoilla. Yksilöiden vientiä Guyanasta on lähes

19 — Asia C-3/99, *Cidre de Ruwet*, tuomio 12.10.2000 (Kok. 2000, s. I-8749, 50 kohta), asia C-131/93, komissio v. Saksa, tuomio 13.7.1994 (Kok. 1994, s. I-3303, 26 kohta) ja asia C-126/91, tuomio 18.5.1993 (Kok. 1993, s. I-2361, 12 kohta).

20 — Asia C-124/97, *Lääää*, tuomio 21.9.1999 (Kok. 1999, s. I-6067, 41 kohta).

mahdoton valvoa alueen maantieteellisten erityispiirteiden vuoksi.

luintressin, eli liitteessä II tarkoitettujen lintulajien terveyden ja elämän kannalta.

57. Komissio katsoo puolestaan, ettei sillä ole tarpeeksi tietoja, joiden perusteella se voisi pitää kaupan ehdotonta kieltoa perusteltuna. Vaihtoehtoisena toimenpiteenä voitaisiin sen ehdotuksen mukaan soveltaa todistuksiin perustuvaa järjestelmää.

58. Esillä olevassa asiassa vallitsevissa olosuhteissa Ranskan toteuttamien toimenpiteiden välttämättömyyttä ei voida osoittaa ilman lisätietoja, sillä sen konkreettinen arviointi pitäisi perustaa tieteellisiin tutkimustuloksiin. Kansallisen tuomioistuimen tehtävänä on tehdä tätä koskeva aloite, jos se katsoo sen tarpeelliseksi.

59. Lisäksi kansallisen tuomioistuimen on selvitettävä, onko kieltoa koskeva kansallinen sääntely ”sellaisena kun sitä käytännössä sovelletaan” tarpeen²¹ tiettyjen eläinlajien terveyden ja elämän suojelemiseksi. Kansallisen tuomioistuimen on tätä selvittäessään otettava huomioon seuraavat seikat.

60. Tällaisen kiellon aiheuttaman rajoituksen vakavuutta on tarkasteltava suoje-

61. Yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan vaara tietyn eläinlajien kuolemisesta sukupuuttoon voi olla perusteena jopa jonkin toisen lajin pitämisen kieltämiselle.²² Tässä ei voida perusteellisesti arvioida sitä, voidaanko kieltämällä tietyn lajin vankeudessa syntyneiden ja kasvatettujen yksilöiden käyttö kaupallisiin tarkoituksiin myötävaikuttaa saman lajin luonnonvaraisten yksilöiden suojeluun.

62. Kyseessä olevien asetusten antamisen jälkeen annetuista yhteisön säännöksistä²³ käy ilmi, että näiden lajin suojelu voidaan toteuttaa muillakin kuin Ranskan toteuttamilla toimenpiteillä.

Vähemmän rajoittavien toimenpiteiden olemassaolo ei kuitenkaan sellaisenaan riitä perusteeksi sille, että Ranskassa voimassa olevaa sääntelyä olisi pidettävä suhteettomana. Ratkaisevaa sen sijaan on se, onko olemassa jokin toinen, yhtä tehokas, mutta vähemmän rajoittava keino, jonka avulla asetetut suojelutavoitteet voidaan toteuttaa. On siis selvitettävä konkreettisesti, onko tämä rajoittava sääntely erittäin tehokas.

22 — Edellä alaviitteessä 18 mainitussa asiassa *Bluhme*, 3.12.1998 antamassaan tuomiossa (37 kohta) yhteisöjen tuomioistuin hyväksyy sen, että tietyn mehiläislajin suojelemisen vuoksi voidaan kieltää myös muiden mehiläislajien pitäminen.

23 — Tältä osin viitataan luonnonvaraisten eläinten ja kasvien suojelemisesta niiden kauppaa sääntelemällä annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 338/97 soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä 26 päivänä toukokuuta 1997 annettuun komission asetukseen (EY) N:o 939/97 (EYVL L 140, s. 9).

21 — Ks. asia C-67/98, *Zenatti*, tuomio 21.10.1999 (Kok. 1999, s. I-7289, 37 kohta).

63. On muistettava, että kansallisilla kielto-säännöksillä on luotu järjestelmä, johon kuuluu mahdollisuus yksittäisissä tapauksissa ja tietyin edellytyksin poiketa niistä²⁴, ja että Code ruralin L.211-1 §:ssä sekä 1986 annetussa ministeriön päätöksessä sallitaan se, että kieltä sovelletaan kunkin tapauksen kannalta asianmukaisella tavalla.

64. Lisäksi on pohdittava sitä, olisivatko muista toimenpiteistä aiheutuvat kustannukset huomattavasti suuremmat tai niin suuret, ettei toimenpiteitä voitaisi lainkaan toteuttaa.²⁵

VII Toinen ennakkoratkaisukysymys

65. Toinen kysymys koskee johdettua oikeutta, joka on ollut voimassa 1.6.1997 alkaen, eli asetusta (EY) N:o 338/97 ja asetusta (EY) N:o 939/97.

A Liitteessä I tarkoitettujen lajien

66. Liitteessä I tarkoitettujen lajien osalta Ranskan hallitus katsoo, että ehdoton

kielto on laillinen. Se viittaa kuitenkin asetuksen (EY) 939/97 32 artiklassa säädettyihin, vankeudessa syntyneitä ja kasvatettuja yksilöitä koskeviin poikkeuksiin.

67. Istunnossa Tridon väitti, että asetuksen (EY) N:o 338/97 8 artiklan säännökset, joiden mukaan kieltä sovelletaan liitteessä I tarkoitettujen lajien vankeudessa syntyneisiin ja kasvatettuihin yksilöihin, ovat ristiriidassa tämän asetuksen 7 artiklan kanssa, koska siinä säädetään, että tällaisia yksilöitä kohdellaan kuten liitteessä II tarkoitettujen lajien yksilöitä.

68. Tältä osin voidaan havaita, että vaikka asetuksen (EY) N:o 338/97 7 artiklan 1 kohdan a alakohdassa säädetäänkin, että tällaisia yksilöitä on kohdeltava liitteessä B lueteltujen lajien yksilöihin sovellettavien määräysten mukaisesti, siinä säädetään nimenomaisesti siitä, että tapaukset, joihin sovelletaan 8 artiklaa eivät kuulu tämän säännöksen soveltamisalaan.

69. Asetuksen (EY) N:o 338/97 8 artiklan 1 kohdassa säädetään liitteessä I tarkoitettujen lajien yksilöitä koskevasta täydellisestä kiellosta. Tämän artiklan 3 kohdassa säädetään tietyistä poikkeuksista tähän kieltoon. Sen d alakohdassa säädetään vankeudessa syntyneistä ja kasvatetuista yksilöistä. Tämän säännöksen mukaan 1 kohdassa säädetyistä kiellosta voidaan poiketa luonnonvaraisten eläinten ja kasvien suojelua koskevan yhteisön muun lainsäädännön vaatimusten mukaisesti silloin kun kyseessä ovat vankeudessa syntyneet ja kasvatetut yksilöt.

24 — Vastaavan järjestelyn osalta ks. asia C-473/98, Toolex, tuomio 11.7.2000 (Kok. 2000, s. I-5681, 49 kohta).

25 — Ks. suhteellisuuden arvioinnista tältä osin asia C-389/96, Aher-Waggon, tuomio 14.7.1998 (Kok. 1998, s. I-447, 21 kohta).

70. Kuten tämän säännöksen sanamuodosta voidaan havaita, eikä ainoastaan sen ranskankielisestä (oikeudenkäyntikieli) versiosta²⁶, tämä poikkeus on ainoastaan lupaa koskeva sääntö. Koska siinä ei ole määritelty tahoja, joilla on toimivalta myöntää tällainen poikkeuslupa, lähtökohtaisesti voidaan ajatella, että tällaisia tahoja voivat olla kaikki asetuksen soveltamisesta vastaavat elimet.

71. Istunnossa komissio painotti sitä, että 3 kohdassa tarkoitettua poikkeuksesta on säädetty asetuksella eikä direktiivillä; tämä ei kuitenkaan vaikuta millään tavoin asiaan. Päinvastoin se osoittaa ainoastaan, että asianomaisen jäsenvaltion toimivaltaisella viranomaisella on valta soveltaa poikkeusta suoraan.

72. Yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan periaatteellisista säännöksistä tehtäviä poikkeuksia on tulkittava suppeasti.²⁷ Näin on meneteltävä myös asetuksen 8 artiklan 3 kohdan osalta, jossa säädetään poikkeuksesta 8 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuun periaatteelliseen kieltoon.

73. Näiden asetuksen (EY) N:o 338/97 poikkeussäännösten lisäksi asetuksen (EY) N:o 939/97 32 artiklassa on poikkeus, jota

voidaan soveltaa vankeudessa syntyneisiin ja kasvatettuihin yksilöihin. Tämä säännös on itse asiassa poikkeus niin asetuksen (EY) N:o 338/97 8 artiklan 1 kohdassa säädetystä kiellosta kuin 8 artiklan 3 kohdassa säädetystä poikkeuksesta. Asetuksen (EY) N:o 939/97 32 kohdan edellytysten täyttyminen merkitsee sitä, ettei kieltoa sovelleta, ilman että tätä varten edellytettäisiin 8 artiklan 3 kohdassa tarkoitettua lupaa. Kyseessä on siis välittömästi oikeussäännön perusteella sovellettavissa oleva poikkeus.

74. Asetuksen (EY) N:o 939/97 32 artiklassa säädetään poikkeuksista kahden elävien eläinten ryhmän osalta. Ensimmäiseen ryhmään kuuluvat asetuksen (EY) N:o 939/97 liitteessä VIII tarkoitettujen lajien vankeudessa syntyneet ja kasvaneet yksilöt, jotka on merkitty tämän asetuksen 36 artiklan mukaisesti.

75. Toiseen ryhmään kuuluvat vankeudessa syntyneiden ja kasvaneiden eläinten yksilöt, jotka on merkitty asetuksen (EY) N:o 939/97 36 artiklan 1 kohdan mukaisesti ja joihin on liitetty tämän asetuksen 20 artiklan 3 kohdan d alakohdassa tarkoitettu todistus, jonka jäsenvaltion toimivaltainen hallintoviranomainen on myöntänyt. Eli silloin, kun nämä edellytykset täyttyvät, asetuksen (EY) N:o 939/97 8 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua kieltoa ei sovelleta.

26 — Siinä todetaan selvästi: "peut être dérogé".

27 — Ks. poikkeuksien suppeaa tulkintaa koskevan oikeuskäytännön osalta asia C-278/98, Linster, tuomio 19.9.2000 (Kok. 2000, s. I-6917, 49 kohta) ja asia C-328/91, Thomas ym., tuomio 30.3.1993 (Kok. 1993, s. I-1247, 8 kohta).

B Liitteessä II tarkoitettut lajit

76. Liitteessä II tarkoitettujen lajien osalta on aluksi todettava, että asetuksen (EY) N:o 338/97 8 artiklan 5 kohdan mukaan 8 artiklan 1 kohdassa säädettyä täydellistä kieltä sovelletaan näiden lajien yksilöihin. Kuten komissio on perustellusti todennut, 8 artiklan 5 kohdassa säädetään kuitenkin poikkeuksesta niiden tapausten varalta, joissa asianomaisen jäsenvaltion toimivaltaisella viranomaisella on todisteet siitä, että lajien yksilöitä on myyty, ja mikäli ne eivät ole peräisin yhteisön alueelta, että ne on tuotu sen alueelle voimassa olevan, luonnonvaraisten eläinten ja kasvien suojelua koskevan lainsäädännön mukaisesti. Tämän poikkeusmahdollisuuden vuoksi komissio ei katso, että ehdoton kieltä on tarpeellinen.

77. Asetuksen kolmanteen perustelukappaleeseen tukeutuen Ranskan hallitus katsoo, että jäsenvaltiot voivat sen perusteella säätää tiukempia rajoituksista. Liitteessä II tarkoitettujen lajien osalta Ranskan hallitus ei tee eroa aikaisemmin voimassa olleen lainsäädännön ja uusien säännösten välillä, minkä vuoksi huomautukset, jotka se on esittänyt liitteeseen II osalta, koskevat myös asetuksen (EY) N:o 338/97 säännöksiä.

78. Kyseinen asetus perustuu EY:n perustamissopimuksen 130 s artiklaan (josta on muutettuna tullut EY 175 artikla). Perustamissopimuksen 130 t artiklaa (josta on tullut EY 176 artikla) voidaan siis lähtökohtaisesti soveltaa. Tämän sopimus-

määräyksen mukaan suojatoimenpiteet, jotka on toteutettu 130 s artiklan nojalla (josta on muutettuna tullut EY 175 artikla) eivät estä jäsenvaltioita pitämästä voimassa tai toteuttamasta tiukempia suojatoimenpiteitä. Edellytykset on siis tässä vahvistettu. Asetuksen kolmanteen perustelukappaleeseen²⁸ vetoamisella voi olla merkitystä ainoastaan siltä osin kuin siinä ilmaistaan yhteisöjen lainsäätäjän pyrkimys säätää vähimmäistoimista. Jäsenvaltioiden periaatteellinen valta toteuttaa tiukempia toimenpiteitä perustuu primäärioikeuteen.

79. EY:n perustamissopimuksen 130 t artiklan (josta on tullut EY 176 artikla) mukaan jäsenvaltioille annettu valta toteuttaa tällaisia toimenpiteitä edellyttää sitä, että toimenpiteet ovat sopusoinnussa perustamissopimuksen kanssa. Amsterdamin sopimuksen jälkeen sovellettavassa muodossaan tässä artiklassa edellytetään myös, että toimenpiteet ilmoitetaan komissiolle.

80. Perustamissopimuksen noudattamisen osalta voidaan viitata ensimmäisen kysymyksen yhteydessä esitettyihin, liitteessä II tarkoitettuja lajeja koskeviin huomioihin.

Huomiota on kuitenkin kiinnitettävä siihen, että liitteessä II tarkoitettuihin lajeihin

28 — Kolmannen perustelukappaleen mukaan: ”— —tämän asetuksen määräyksillä ei rajoiteta jäsenvaltioiden mahdollisuutta perustamissopimusta noudattaen antaa tai pitää voimassa tiukempia säännöksiä — —”.

sovellettavat suojelutoimet eivät saa olla rajoituksiltaan tiukempia kuin ne toimet, joita sovelletaan liitteessä I tarkoitettuihin lajeihin. Tämä merkitsee sitä, että ase-
tuksissa säädettyjä, liitteessä I tarkoitettuja

lajeja koskevia poikkeuksia voidaan soveltaa myös liitteessä II tarkoitettuihin lajeihin. Vastaava sääntö ei kuitenkaan päde niihin poikkeuksiin, joiden soveltaminen kuuluu jäsenvaltion harkintavaltaan.

VIII Ratkaisuehdotus

81. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että yhteisöjen tuomioistuin toteaa seuraavaa:

- 1) Liitteessä I tarkoitettujen lajien osalta luonnonvaraisen eläimistön ja kasvis-
ton uhanalaisten lajien kansainvälistä kauppaa koskevan yleissopimuksen
soveltamisesta yhteisössä 3 päivänä joulukuuta 1982 annettua neuvoston
asetusta (ETY) N:o 3626/82 on tulkittava siten, että jäsenvaltiolla oli sen
mukaan oikeus antaa säännöksiä, joissa kielletään pysyvästi luonnonvaraisten
lajien vankeudessa syntyneiden ja kasvatettujen yksilöiden kaikenlainen
käyttö kaupallisiin tarkoituksiin tämän jäsenvaltion alueella.

Liitteessä II tarkoitettujen lajien osalta asetusta (ETY) N:o 3626/82 ja EY:n
perustamissopimuksen 30 ja 36 artiklaa (joista on muutettuna tullut EY 28 ja
30 artikla) on tulkittava siten, että jäsenvaltiolla on oikeus antaa säännöksiä,
joissa kielletään pysyvästi luonnonvaraisten lajien vankeudessa syntyneiden ja

kasvatettujen yksilöiden kaikenlainen käyttö kaupallisiin tarkoituksiin tämän jäsenvaltion alueella edellyttäen, että nämä säännökset ovat tehokkaan suojelun kannalta tarpeellisia eikä tehokasta suojelua kyetä toteuttamaan vähemmän rajoittavilla toimenpiteillä.

- 2) Liitteessä I tarkoitettujen lajien osalta luonnonvaraisten eläinten ja kasvien suojelusta niiden kauppaa sääntelemällä 9 päivänä joulukuuta 1996 annettua neuvoston asetusta (EY) N:o 338/97 ja luonnonvaraisten eläinten ja kasvien suojelemisesta niiden kauppaa sääntelemällä annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 338/97 soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä 26 päivänä toukokuuta 1997 annettua komission asetusta (EY) N:o 939/97 on tulkittava siten, että jäsenvaltiolla on niiden mukaan oikeus antaa säännöksiä, joissa kielletään pysyvästi luonnonvaraisten lajien vankeudessa syntyneiden ja kasvatettujen yksilöiden kaikenlainen käyttö kaupallisiin tarkoituksiin tämän jäsenvaltion alueella.

Tätä tulkintaa ei kuitenkaan sovelleta seuraaviin eläviin yksilöihin:

- asetuksen (EY) n:o 939/97 liitteessä II tarkoitettujen lajien vankeudessa syntyneet ja kasvatetut yksilöt, jotka on merkitty tämän asetuksen 36 artiklan mukaisesti
- vankeudessa syntyneet ja kasvaneet yksilöt, jotka on merkitty asetuksen (EY) N:o 939/97 36 artiklan 1 kohdan mukaisesti ja joihin on liitetty tämän asetuksen 20 artiklan 3 kohdan d alakohdassa tarkoitettu todistus, jonka jäsenvaltion toimivaltainen hallintoviranomainen on myöntänyt.

Liitteessä II tarkoitettujen lajien osalta toiseen kysymykseen on vastattava, että asetusta (EY) N:o 338/97 ja EY:n perustamissopimuksen 30 ja 36 artikla (joista on muutettuina tullut EY 28 ja EY 30 artikla) on tulkittava siten, että jäsenvaltiolla on niiden mukaan oikeus antaa säännöksiä, joissa kielletään pysyvästi luonnonvaraisten lajien vankeudessa syntyneiden ja kasvatettujen yksilöiden kaikenlainen käyttö kaupallisiin tarkoituksiin tämän jäsenvaltion alueella edellyttäen, että nämä säännökset ovat tehokkaan suojelun kannalta tarpeellisia eikä tehokasta suojelua kyetä toteuttamaan vähemmän rajoittavilla toimenpiteillä ja että tämä sääntely ei ole rajoittavampi kuin liitteessä I tarkoitettuihin lajeihin sovellettava sääntely.